

האוניברסיטה הפתוחה

10986

**מוסר ללא כללים: אופי, מידות
טובות, ומידות רעות
חוברת הקורס – אביב 2023**

כתב: ד"ר אסף וקסלר

מרץ 2023 - סמסטר אביב – תשפ"ג

פנימי – לא להפצה.

מרץ 2023

© כל הזכויות שמורות לאוניברסיטה הפתוחה.

תוכן העניינים

א	אל הסטודנט/ית
ב	התנאים לקבלת נקודות זכות בקורס
ג	לוח זמנים ופעילויות
1	ממ"ץ 11
2	ממ"ץ 12
3	ממ"ץ 13
4	ממ"ץ 14

אל הסטודנט/ית

הקורס **מוסר ללא כללים** הוא קורס מתקדם המקנה 4 נקודות זכות, ובמסגרתו ניתן גם לכתוב עבודה סמינריונית לאחר שתקבל/י נקודות זכות.

במהלך הלימודים יתקיימו שבעה מפגשים עם המנחה. ב"לוח זמנים ופעילויות", שבהמשך, מפורטות כל הפעילויות שעליך לבצע במשך הסמסטר.

הקורס מורכב מארבעה שערים, וכולל ומקראת מאמרים (שמהווה את החומר העיקרי של הקורס), הרצאות מוקלטות, וחומרים נוספים שנמצאים באתר. חומר הלימוד בקורס הוא בשפות העברית והאנגלית.

לקורס קיים אתר אינטרנט ובו חומרי למידה נוספים והנחיות שונות. באתר יש פורום, ובו מומלץ להעלות שאלות בנוגע לחומר הלימוד. צוות הקורס בודק את הפורום לעיתים קרובות, ועונה שם על שאלות בהתאם לצורך. כמו כן, ניתן לפנות אל צוות הקורס בדואר אלקטרוני, דרך אתר הקורס, בכל ענין. ניתן להגיע אל האתר דרך <http://opal.openu.ac.il>.

הסבר מפורט על מערכת הלימוד העצמי באוניברסיטה הפתוחה וכן פרטים מנהליים נלווים תמצא/י בידיעון האקדמי. עדכונים נשלחים מדי סמסטר. מידע על שירותי ספרייה ומקורות מידע שהאוניברסיטה מעמידה לרשותכם, תמצאו באתר הספרייה באינטרנט www.openu.ac.il/Library.

מרכז ההוראה בקורס הוא **ד"ר אסף וקסלר**. אם תתעוררנה שאלות הקשורות ללימוד הקורס, תוכל/י לפנות אליו בשעת ההנחיה הטלפונית שלו ביום ב', בין השעות 12:00-10:00 בטלפון 054-4625883 או 09-7781374. כמו כן ניתן לפנות אליו בדואר אלקטרוני: assafw@openu.ac.il.

אנו מאחלים לך לימוד פורה ומהנה.

ב ב ר כ ה,

צוות הקורס

התנאים לקבלת נקודות זכות בקורס

כדי לקבל את נקודות הזכות בקורס זה, עליך לעמוד בדרישות הבאות:

א. להגיש 3 מתוך 4 מטלות המנחה (ממ"נים). **חובה להגיש את ממ"ן 12.**

ב. לקבל בבחינת הגמר ציון **60 לפחות.**

ג. לקבל בציון הסופי של הקורס **60 לפחות.**

תיאור המטלות ומשקליהן

בקורס זה ארבע מטלות מנחה. משקל כל מטלה הוא 5 נקודות. המשקל הכולל של המטלות הוא 15-20 נקודות.

הדרכה לכתיבת הממ"נים:

כל הממ"נים מבוססים על קריאה עצמאית של מאמרים ומענה על שאלות עליהם. יש לענות בצורה בהירה ככל שניתן, ולהבחין בצורה ברורה בין התזות לבין הטענות בעדן. יש להתמקד בעיקר (בהתאם לשאלות). כל נושא אחר צריך להופיע רק במידה שהוא תורם לעיקר. עדיף לתאר לעומק נימוק (מהלך) אחד, ולא לתאר בשטחיות נימוקים רבים. כאשר אתן.ם מייחסות.ים תזה או מהלך כלשהו למחבר.ת, יש לציין את מספר העמוד במאמר בסוגריים. אין להעתיק את הטקסט (או לתרגם ולהעתיק). העתקה כזו לא נחשבת כתשובה. ניתן לצטט מדי פעם קטעים קצרים מהטקסט, לסמן אותם ככאלה (בעזרת מרכאות והפניה לעמוד הרלוונטי), ואז להסבירם.

מומלץ להקליד את הממ"ן ולהגישו כקובץ word במערכת המטלות, כדי שהמנחה יוכל/תוכל להציע תיקונים והערות בגוף עבודתכם.

לתשומת לבכם!

כדי לעודדכן.ם להגיש לבדיקה מספר רב של מטלות הנהגנו את ההקלה שלהלן:

אם הגשתן.ם מטלות מעל למשקל המינימלי הנדרש בקורס, **המטלה** בציון הנמוך ביותר, שציונה נמוך מציון הבחינה, לא תילקח בחשבון בעת שקלול הציון הסופי.

זאת בתנאי שמטלה זו **אינה חלק מדרישות החובה בקורס** ושהמשקל הצבור של המטלות האחרות שהוגשו, מגיע למינימום הנדרש.

זכרו! ציון סופי מחושב רק לסטודנטיות.ים שעברו את בחינת הגמר בציון 60 ומעלה והגישו מטלות כנדרש באותו קורס.

לוח זמנים ופעילויות (10986 / ב'2023)

שבוע לימוד	תאריכי שבוע הלימוד	יחידת הלימוד המומלצת	מפגשי ההנחיה* (בסוגריים מצויינים נושאים טנטטיביים לפגישה)	תאריך אחרון למשלוח ממ"ן (למנחה)
1	10.03.2023-5.03.2023 (ב תענית אסתר. לימודים מסתיימים ב 17:00. ג חופשת פורים)		חופשה	
2	17.03.2023-12.03.2023		מפגש 1 (וולף, נוסבאום)	
3	24.03.2023-19.03.2023		מפגש 2 (אריסטו)	ממ"ן 11 (וולף) 20.03.2023
4	31.03.2023-26.03.2023			
5	07.04.2023-02.04.2023 (ד-ו חופשת פסח)		מפגש 3 (אנסקומב)	
6	14.04.2023-09.04.2023 (א-ד חופשת פסח)		יום ב - חופשה	
7	21.04.2023-16.04.2023 (ב ערב יום הזכרון לשואה. לימודים מסתיימים ב 18:00.)		יום ב - חופשה	
8	28.04.2023-23.04.2023 (ב ערב יום הזיכרון. לימודים מסתיימים ב 18:00, ג חופשת יום הזיכרון. ד חופשת יום העצמאות)		יום ב - חופשה	ממ"ן 12 (אנסקומב) 24.04.2023
9	05.05.2023-30.04.2023		מפגש 4 (מקדוואל)	

* התאריכים המדויקים של המפגשים הקבוצתיים מופיעים ב"לוח מפגשים ומנחים".

לוח זמנים ופעילויות - המשך

שבוע הלימוד	תאריכי שבוע הלימוד	יחידת הלימוד המומלצת	מפגשי ההנחיה*	תאריך אחרון למשלוח הממ"ן (למנחה)
10	12.05.2023-07.05.2023 (ג' ל"ג בעומר)		מפגש 5 (דוריס, סביני וסילבר)	
11	19.05.2023-14.05.2023			
12	26.05.2023-21.05.2023 (ה' חופשת שבועות)		מפגש 6 (ליר)	
13	02.06.2023-28.05.2023			ממ"ן 13 (ליר) 29.05.2023
14	09.06.2023-04.06.2023		מפגש 7 (הרסטהאוס, וויליאמס)	
15	16.06.2023-11.06.2023			ממ"ן 14 (הרסטהאוס) 12.06.2023

מועדי בחינות הגמר יפורסמו בנפרד

* התאריכים המדויקים של המפגשים הקבוצתיים מופיעים ב"לוח מפגשים ומנחים".

הערות חשובות לתשומת לבך!

- **חל איסור מוחלט על הכנה משותפת של מטלות ו/או על העתקת מטלות.**
- **עליך להשאיר לעצמך העתק של המטלה. אין האוניברסיטה הפתוחה אחראית למטלה שתאבד בשל תקלות בדואר.**

מטלת מנחה (ממ"ן) 11

הקורס: 10986 מוסר ללא כללים

חומר הלימוד למטלה: מאמרה של וולף (Moral Saints – Wolf)

מספר השאלות: 2

משקל המטלה: 5 נקודות

סמסטר: 2023ב

מועד אחרון להגשה: 20.03.2023

קיימות שתי חלופות להגשת מטלות:

- שליחת מטלות באמצעות מערכת המטלות המקוונת באתר הבית של הקורס
 - שליחת מטלות באמצעות הדואר או הגשה ישירה למנחה במפגשי ההנחיה
- הסבר מפורט ב"נוהל הגשת מטלות מנחה"

ראו הנחיות לכתיבת הממ"ן בעמ' ב' בחוברת זו. כלל אצבע: עדיף לתאר לעומק נימוק (מהלך) אחד, ולא לתאר בשטחיות נימוקים רבים.

היקף התשובה (שתי השאלות יחד): כ-700 מלים (נסו לכוון ל 300 מלים לשאלה א, ו-400 מלים לשאלה ב)

- א. הסבירו בקווים כלליים מהו הרעיון של צדיק מוסרי (moral saint), והציגו נימוק אחד של וולף שמראה שהוא לא אידיאל אטרקטיבי של חיים. ענו בפירוט ובאופן משכנע ככל שתוכלו. (על בסיס החלק הראשון של המאמר. מהפתיחה בעמ' 419 עד 427)
- ב. הסבירו (באופן משכנע ובהיר ככל שתוכלו) כיצד על בסיס חוסר האטרקטיביות של צדיקות מוסרית, וולף מבקרת את העמדה התועלתנית (ולפני כן, הגדירו מהי העמדה התועלתנית). יש בטקסט מספר מהלכים, חלקם קשורים זה לזה. בחרו כרצונכם/ במה להתמקד (על בסיס עמ' 430-427).

מטלת מנחה (ממ"ן) 12

הקורס: 10986 מוסר ללא כללים

חומר הלימוד למטלה: מאמרה של אנסקומב (Anscomb) – Modern Moral Philosophy.

מספר השאלות: 3 משקל המטלה: 5 נקודות (הגשת

ממ"ן זה היא חובה)

סמסטר: 2023 מועד אחרון להגשה: 24.04.2023

קיימות שתי חלופות להגשת מטלות:

- שליחת מטלות באמצעות מערכת המטלות המקוונת באתר הבית של הקורס
- שליחת מטלות באמצעות הדואר או הגשה ישירה למנחה במפגשי ההנחיה הסבר מפורט ב"נוהל הגשת מטלות מנחה"

ראו הנחיות לכתיבת הממ"ן בעמ' ב' בחוברת זו. כלל אצבע: עדיף לתאר לעומק נימוק (מהלך) אחד, ולא לתאר בשטחיות נימוקים רבים.

היקף התשובה (כל הסעיפים ביחד): כ-700 מלים

א. על בסיס קורס המבוא, "בעיות בפילוסופיה של המוסר", הסבירו באופן משכנע מהו הכשל הנטורליסטי (הגזירה של הראוי מן המצוי). השתמשו בדוגמאות והסבירו מדוע הוא נחשב "כשל".

ב. אנסקומב מציגה שורה של מקרים שלגביהם היא טוענת שאין כשל כזה, כלומר שהגזירה של 'ראוי' (או 'חייב', או 'צריך') כן נובעת מהמצוי. תארו 3 דוגמאות והסבירו מדוע אין כשל לדעתה ולהבנתכם (לדוגמא, חוב לחנווני, מכונה הזקוקה לשימון, אורגניזם שצריך את הסביבה)

ג. איך להבנתכם הטענה שאין כשל נטורליסטי במקרים המתוארים קשורה לאתיקת המעלות?

מטלת מנחה (ממ"ן) 13

הקורס: 10986 מוסר ללא כללים

חומר הלימוד למטלה: מאמרו של ליר – בתוך ומחוץ לימדינה'

משקל המטלה: 5 נקודות

מספר השאלות: 3

מועד אחרון להגשה: 29.05.2023

סמסטר: ב2023

קיימות שתי חלופות להגשת מטלות:

- שליחת מטלות באמצעות מערכת המטלות המקוונת באתר הבית של הקורס
 - שליחת מטלות באמצעות הדואר או הגשה ישירה למנחה במפגשי ההנחיה
- הסבר מפורט ב"נוהל הגשת מטלות מנחה"

ראו הנחיות לכתיבת הממ"ן בעמ' ב' בחוברת זו. כלל אצבע: עדיף לתאר לעומק נימוק (מהלך) אחד, ולא לתאר בשטחיות נימוקים רבים.

היקף התשובה (כל הסעיפים ביחד): כ 700 מלים

- א. באיזה מובן, על פי אפלטון, אדם בעלת מידה טובה (כמו הגינות – justice, אומץ, או מתינות), הוא **בריא נפשית**? (כאן אין הכרח להסתמך על המאמר של ליר. אפשר להיעזר במקורות חיצוניים לקורס.)
- ב. על בסיס מאמרו של ליר, הסבירו והדגימו כיצד חולי נפשי נוצר על ידי חולי מקביל במדינה. ניתן להשתמש למשל בדוגמא של מדינה אוליגרכית או של מדינה דמוקרטית.
- ג. שאלת מחשבה: כיצד הקשר בין מידות טובות לבין בריאות נפשית קשור בכך שבאדיקות מידות אין כשל נטורליסטי (נושא הנדון בממ"ן 12)? נסו להשתמש בדוגמאות מסעיף א', וברעיונות שהכרנו ממאמרה של אנסקומב, כדי להראות שניתן לגזור כיצד ראוי לחיות וכיצד ראוי שלא לחיות, על סמך המצוי.

מטלת מנחה (ממ"ן) 14

הקורס: 10986 מוסר ללא כללים

חומר הלימוד למטלה: מאמרה של הרסטהאוס – "תורת המידה הטובה והפלות"

מספר השאלות: 1

משקל המטלה: 5 נקודות

סמסטר: 2023

מועד אחרון להגשה: 12.06.2023

קיימות שתי חלופות להגשת מטלות:

- שליחת מטלות באמצעות מערכת המטלות המקוונת באתר הבית של הקורס
 - שליחת מטלות באמצעות הדואר או הגשה ישירה למנחה במפגשי ההנחיה
- הסבר מפורט ב"נוהל הגשת מטלות מנחה"

ראו הנחיות לכתיבת הממ"ן בעמ' ב' בחוברת זו. עדיף לתאר לעומק נימוק (מהלך) אחד, ולא לתאר בשטחיות נימוקים רבים.

היקף התשובה: כ 700 מלים

בחלק הראשון של מאמרה (עמ' 185-179), הרסטהאוס משיבה לשורה של ביקורות נגד אתיקת המעלות (תשע ביקורות). בחרו 2 מהן. עבור כל ביקורת, (א) הציגו אותה בצורה ברורה ומפורטת במלים שלכם/ן (לפעמים הניסוח של הביקורת עצמה לא מנוסח בצורה מפורשת על ידי הרסטהאוס, אלא רק במובלע), ו(ב) הסבירו מהי תגובתה של הרסטהאוס לביקורת, באופן משכנע ובהיר ככל שניתן. שימו לב שכדי להבין טוב יותר הן את הביקורות והן את המענה להן, חשוב לקרוא את הפתיחה למאמר (179-177). כדאי בנוסף לקרוא גם את החלק השני של המאמר (בעל הכותרת "הפלות"), כי הוא ממחיש (ולכן עוזר להבין) חלק מהתגובות של הרסטהאוס לביקורות.